

7. Technologická didaktika (didaktická technologie) vysvětluje problémy organizačních systémů, forem, metod a výukových prostředků, zabývá se otázkami racionalizace a intenzifikace činnosti učitele a žáků, otázkami vědecké organizace jejich práce.
8. Docimologie a didaktometrie se zabývá kontrolou a hodnocením přípravy a vývoje žáků, měřením (diagnostikou) výukových výsledků, sebekontrolou a sebehodnocením žáků.
9. Didaktická prognostika (futurologie) vypracovává a připravuje teoretické a organizačně metodické předpoklady k prognóze v didaktice a při vědeckém zdůvodňování výuky.

Navržená struktura didaktické problematiky je poměrně omezená, neboť existují též jiné varianty. Tato struktura totiž nepokrývá celý systém relativně oddělených oblastí (směrů) současné didaktiky. Navíc lze uvést ještě počítačovou didaktiku, v některých zemích se konstituuje komunikativní a hermeneutická didaktika (Německo), kognitivní didaktika (USA) aj. Projevuje se též velký zájem o reformní pedagogiku, v níž má didaktika také velkou úlohu.

Řízené tiché čtení jako metoda

Jože Lipnik

Obecná didaktika vyvíjí takové metody, které mají společné charakteristické rysy stejné pro většinu vyučovacích předmětů, pak tyto metody dále modifikují a rozšiřují. Metodika literární výchovy si také vytváří různé metody, jednou z nich je metoda řízeného tichého čtení. Tato metoda vyžaduje určitou úroveň samostatné práce žáků a je přiměřená jednak pro analytický rozbor, jednak pro problémově tvořivý přístup k literárnímu dílu.

Interpretačně analytický přístup k literárnímu textu se skládá z třífázového postupu při osvojování textu: celkový pohled na text, práce s jednotlivými prvky textu a závěrečné celkové hodnocení. Tento přístup je především vhodný pro školní texty, které se probírají v části vyučovací hodiny, někdy i delším časovém období. Jsou to většinou jednotlivé básně, krátké prozaické texty, delší úseky textu, redigované texty apod.

Tiché čtení se uplatňuje zejména ve druhé fázi práce s textem, kdy žáci hledají vysvětlení neznámých pojmů, kdy srovnávají, komentují, dokumentují, objevují literárněteoretické, jazykové, filozofické, sociologické, morální,

etické a jiné prvky textu. Tento moment výuky při školní interpretaci literárního textu má charakter problémového řešení.

Žáci řeší rozmanité úlohy spojené s porozuměním textu a učitel hodnotí jejich výsledky. Úkoly jsou často řešeny na základě tichého čtení. Metoda řízeného tichého čtení má tři komponenty, jsou jimi: žák, učitel, umělecký obsah. Cílem řízeného tichého čtení je získat hlubší porozumění a s tím spojený zážitek než u hlasitého čtení. K tomu se používá těchto postupů: globální čtení, analytické čtení, čtení jednotlivých částí textu, diagonální čtení, kurzorické čtení, dokazování, podtrhávání, pořizování nadpisů, srovnávání, dělání závěrů, komentování, polemizování atd. Všechno najednou a na jediném textu ovšem nejde, avšak mnohé aktivity lze v průběhu roku realizovat.

Učitel v první řadě plánuje práci. Při plánování jednotlivých vyučovacích hodin stanoví cíle, určuje práci pro jednotlivé fáze, vždy však musí předvídat, co a v jakém rozsahu je pro žáky únosné. Volí vhodnou motivaci k samostatné práci, stanoví vyučovací formy, individuální, partnerskou a skupinovou práci atd. Úkoly se žákům zadávají ústně nebo písemně, stanoví se požadavky a výsledky práce se kontrolují. V průběhu práce s literárním textem má žák řadu příležitostí k dotazům, k polemikám a diskusím se spolužáky i s učitelem. Tím se dosáhne toho, že čtený text se nesleduje pasívně, bez osobního postoje a zaujetí, nýbrž žák čtené literární dílo prožívá.

Technické modelování a vyučování

Nikolaj Canev

Modely, jako analogie reálných objektů, které žáky obklopují, slouží jako zprostředkovatelé mezi realitou a dětským světem. Pomocí modelů vnímají děti své prostředí, získávají nové vědomosti, srovnávají a obohacují svou zkušenost o věci známé i neznámé. Model je ideálním materiálním základem pro zdokonalování vědomostí a schopností. Jeho prostřednictvím děti provádějí různé poznávací a badatelné postupy. Technické modelování umožňuje stimulovat tvůrčí možnosti a přispívat k osvojování celé řady vědecko-technických poznatků. Při procesu modelování se žák učí zacházet se světem předmětů a ideí. V průběhu modelování se posilují některé charakterové rysy žáků.

Ve vazbě modelování — vyučování lze rozlišit tři aspekty: didaktický, technický, psychologický. Z didaktického hlediska lze technické modelování